

Bodemzicht leerplek 2022 (For English see page 8)

Wil je je opgeven voor een van onze cursussen, stuur dan een mail naar info@bodemzicht.nl met in de titel de cursusnaam en in de email jouw eigen naam, emailadres en hoeveel plaatsen je wilt reserveren. Helaas kunnen we geen onderdak bieden op Bodemzicht in verband met het ontbreken van accommodatie en ons 'verboden kamperen' bestemmingsplan.

Leven in het Antropoceen is omgaan met levensbepalende uitdagingen als klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en sociale onrechtvaardigheid. Als antwoord hierop wordt vaak gezocht naar duurzame oplossingen. Maar deze oplossingen gaan vaak nog over het verminderen van negatieve impact of hebben een korte termijn focus. Hoe kunnen we als mens ook op lange termijn een positieve impact maken? Welke waarden en ethiek zijn nodig, zodat sociale, ecologische en economische voordelen elkaar wel wederzijds versterken? Hoe co-creëren we een wereld waarin (uitgebuite) landschappen, ecosystemen en gemeenschappen samen kunnen floreren? Hoe realiseren we, met andere woorden, een regeneratieve samenleving?

De Bodemzicht leerplek focust zich meerjarig op de vraag “hoe bouwen we een regeneratieve samenleving?” Boeren, burgers, beleidsmakers, organisaties, kunstenaars en studenten worden uitgenodigd samen te denken en werken aan zo'n samenleving. Er is een speciaal programma voor startende regeneratieve boeren: voor algemeen geïnteresseerden en boeren die echt van start willen gaan. Daarnaast worden allerlei regeneratieve inzichten behandeld: van het holistisch management van Bodemzicht tot nieuw wereldbeelden die passen bij het Antropoceen. In alle gevallen komen theorie en praktijk samen. We hebben een radicale interdisciplinariteit, durf en diversiteit nodig om te komen tot een regeneratieve samenleving. Bouw je mee?

Cursussen

Is regenerative farming for me? (short course)

Duur:	2 dagen van 10 uur tot 17 uur
Prijs:	350 euro per persoon, geen btw (inclusief koffie, thee en lunch)
Voor:	Algemeen geïnteresseerden in regeneratieve landbouw, max. 20 deelnemers
Gegeven door:	Ricardo Cano Mateo en Anne van Leeuwen
Voertaal:	Engels
Locatie:	Bodemzicht op landgoed Grootstal, pal naast de stad Nijmegen
Datum 1ste cursus:	21 en 22 mei 2022
Datum 2de cursus:	5 en 6 november 2022

Deze cursus is voor mensen die algemeen geïnteresseerd zijn in regeneratieve landbouw. In de cursus wordt uitgelegd wat regeneratieve landbouw precies inhoudt en een introductie gegeven op het Antropoceen, holistische context, land en permacultuur design, holistisch management en mogelijke regeneratieve bedrijfslijnen. Ricardo en Anne zullen vertellen over hun eigen ervaringen en er is veel ruimte voor vragen.

How to start a regenerative farm? (long course)

Duur:	10 dagen van 10 uur tot 17 uur
Prijs:	1450 euro per persoon, geen btw (inclusief koffie, thee en lunch)
Voor:	Regeneratieve starters / start-ups, max. 20 deelnemers
Gegeven door:	Ricardo Cano Mateo en Anne van Leeuwen
Voertaal:	Engels
Locatie:	Bodemzicht op landgoed Grootstal, pal naast de stad Nijmegen
Datum 1ste cursus:	5 en 6 februari, 12 en 13 februari, 19 en 20 februari – 2 weken reflectiepauze – 12 en 13 maart, 19 en 20 maart 2022 (let op > deze data zijn nog onder voorbehoud!)
Datum 2de cursus:	3 en 4 september, 10 en 11 september, 17 en 18 september - 1 week reflectiepauze – 01 en 02 oktober, 08 en 09 oktober 2022 (let op > deze data zijn nog onder voorbehoud!)

In deze cursus worden alle belangrijke (zakelijke) delen van het regeneratief boeren doorlopen en gezamenlijk gekeken naar opties voor het starten van een regeneratief bedrijf. De cursus start met een inleiding in het Antropoceen en een farm tour op Bodemzicht. Daarna wordt er een introductie gegeven op het schrijven van je holistische context die je gedurende de cursus uitwerkt. Om een regeneratieve boerderij te kunnen starten is het belangrijk uit te vinden wat resoneert met jouw waarden en persoonlijke 'statement of purpose.' Door een holistische context te schrijven beantwoord je twee persoonlijke vragen: "Wat voor leven wil ik leiden?" en "In wat voor wereld wil ik leven?" Dit geeft je een raamwerk om de juiste (bedrijfs)beslissingen te nemen. In de derde en vierde sessie wordt er stilgestaan bij land: hoe werken ecosystemen en hoe kan permacultuur je helpen bij het ontwerpen van je eigen boerderij. Specifieke ontwerpinzichten van Bodemzicht worden gedeeld. In de vijfde sessie staan we stil bij holistisch management en lean management als de regeneratieve tools

voor het nemen van belangrijke bedrijfsbeslissingen. Daarna gaan we in op mogelijke regeneratieve bedrijfslijnen, zoals de 'no-dig market garden,' kippen, bomen, varkens, fruit en andere opties, en kijken we naar de bijhorende infrastructuur. In sessie 8 besteden we aandacht aan de markt en financiële planning. Je leert hoe je een gedegen budget opzet voor jezelf en mogelijke investeerders. In sessie 9 delen we onze opzet voor een regeneratief bedrijfsplan en ga je hier zelf mee aan de slag in teams. De contouren van de gemaakte bedrijfsplannen worden gepresenteerd en van feedback voorzien in de laatste sessie. Er wordt ook, waar mogelijk, op maat advies gegeven voor opties voor toegang tot land en financiering.

Wij denken dat deze long course (vooral binnen en theoretisch) in combinatie met een leerlingboertraject (vooral buiten en praktisch) je een goede fundering geeft om een regeneratief bedrijfsplan te schrijven en een regeneratieve onderneming te starten.

Regenerative apprenticeship / leerlingboertraject (apprenticeship)

Duur:	Heel seizoen: van 1 april tot 1 december 2022, 3 dagen per week (je kunt twee weken vakantie nemen maar niet in juni, juli of augustus)
Prijs:	Gratis
Voor:	Alleen voor serieuze regeneratieve starters die praktijkervaring op willen doen, max. 4 leerlingboeren
Gegeven door:	Ricardo Cano Mateo en Bodemzicht-team
Voertaal:	Engels
Locatie:	Bodemzicht op landgoed Grootstal, pal naast de stad Nijmegen

Met de Bodemzicht apprenticeship werk je een heel seizoen allround op de boerderij om intensief te ervaren wat het betekent om regeneratief te boeren. Tijdens de apprenticeship bieden we je grondige feedback op je eigen holistische context en/of bedrijfsplan. Ook is er de gelegenheid ter plekke van alles te vragen. De apprenticeship is echt alleen bedoeld voor mensen die ook op korte termijn een regeneratieve boerderij willen starten. Toelating is op basis van interviews. Bij teveel aanmeldingen krijgen starters die eerder op Bodemzicht de long course 'how to start a regenerative farm?' hebben gevolgd voorrang. Leerlingboeren dienen zelf voor onderdak, kleding etc. te zorgen. Schrijf je op tijd in: er zijn slechts 3-4 plaatsen per jaar beschikbaar.

No-dig market garden course (short course)

Duur:	2 dagen
Prijs:	350 per persoon, geen btw (inclusief koffie, thee en lunch)
Voor:	Professionele tuinders en serieuze amateurs, max. 20 deelnemers
Gegeven door:	Ricardo Cano Mateo en Anne van Leeuwen
Voertaal:	Engels
Locatie:	Bodemzicht op landgoed Grootstal, pal naast de stad Nijmegen
Datum 1ste cursus:	28 en 29 mei 2022
Datum 2de cursus:	29 en 30 oktober 2022

Tijdens de no-dig market garden course leer je hoe je optimaal groenten en kruiden verbouwt zonder te ploegen of te schoffelen. Leer de basisprincipes van no-dig en ervaar hoe je zeer intensief groenten kunt verbouwen en tijd kunt uitsparen met deze klimaatpositieve en biodiversiteitsvriendelijke teeltmethode (geschikt voor iedere grondsoort). Met speciale aandacht voor no-dig market garden planning, compost en natuurlijk de no-dig praktijk. Je krijgt ook mee hoe je zelf een no-dig tuin kunt aanleggen. De cursus vindt deels buiten plaats in de groentetuin van Bodemzicht.

Personal advice (consultancy)

Duur:	3 uur (1 uur voorbereiding en 2 uur consultancy)
Prijs:	350 euro per project, geen btw
Voor:	Mensen die persoonlijke feedback willen op hun regeneratieve plannen
Gegeven door:	Ricardo Cano Mateo en Anne van Leeuwen
Voertaal:	Engels
Locatie:	Bodemzicht op landgoed Grootstal, pal naast de stad Nijmegen. Een bezoek op eigen locatie is wellicht ook mogelijk tegen een meerprijs.

Wil je meer leren over regeneratie en hoe je dat in je eigen context kunt toepassen? Of vraag je je af hoe met jouw organisatie het regeneratieve pad kunt inslaan? Of wil je simpelweg tuinadvies of weten hoe je holistisch kunt begrazen met vee? Of zit je misschien verlegen om hulp bij het ontwerpen van een tuin, boerderij of eetbaar landschap? Dan is dat mogelijk gericht antwoord te krijgen in een adviesgesprek met Ricardo en Anne. Graag ontvangen we op voorhand je vraag en aanvullende informatie en dan gaan we samen met je vraag aan de slag op Bodemzicht.

Docenten

Ricardo Cano Mateo

Ricardo (1985) is een Spaanse ecosysteem ontwerper met een grote passie voor alles wat leeft. Zijn hele leven is hij al geïnteresseerd in biodiversiteit en natuurlijke historie. Na vele jaren amfibieën en ecosystemen bestudeerd te hebben, realiseerde hij zich dat natuurbescherming vraagt om een fundamenteel herontwerp van ons menselijk habitat. Het vraagt om een grotere, culturele paradigmaverandering, waarbij we onszelf leren zien als verbonden met de rest van het leven.

Ricardo studeerde biologie in Spanje en heeft talloze uren observaties uitgevoerd in het veld. Na zijn studie werkte hij als een gids in het regenwoud van Centraal Amerika. Terug in Europa heeft hij onder andere gewerkt als groene dakenkweker en verticale tuinman. Tijdens deze jaren raakte Ricardo steeds meer geïnteresseerd in regeneratieve landbouw en begon dit intensief te bestuderen. Hij was een van de eerste pioniers bij het opzetten van de Ecosystem Restoration Camps in Spanje. Vanaf 2018 schreef en werkte hij, samen met zijn partner Anne, aan het regeneratieve bedrijfsplan van Bodemzicht. In 2019 heeft hij stage gelopen bij Richard Perkins op Ridgedale Permaculture Farm in Zweden. Ricardo is als klimaatboer voor het leven op Bodemzicht verantwoordelijk voor het ontwerp, planning en productie van de boerderij, maar hij geeft ook doorlopend praktijkles.

Anne van Leeuwen

Anne (1987) groeide op als molenaarsdochter in de Nederlandse polder. Vanaf een jonge leeftijd had ze al een bijzondere interesse in natuur, kunst en wetenschap. Op de universiteit raadde de examencommissie haar af zowel kunst als biologie te studeren. Vanaf dat moment werd juist het fundamenteel verweven van natuur en cultuur een van haar grootste drijfveren.

Anne studeerde cum laude af in kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, Philosophy of Art aan de University of Kent en Cultural Analysis aan de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast studeerde ze een extra jaar biologie aan de Universiteit van Antwerpen. Vanaf 2013 werkte ze bij ARTIS, eerst als curator van het nieuwe Grote Museum over de relatie tussen mens en natuur in het Antropoceen en daarna als projectcoördinator educatie. Ze is mede-oprichter van de Ambassade van Noordzee, waar ze samen met kunstenaars, wetenschappers en beleidsmakers werkt aan een politiek waar planten, dieren, dingen en microben ook volwaardig deel van uitmaken. Op Bodemzicht coördineert Anne de leerplek, residentie en samenwerkingen met andere organisaties, hoewel ze ook regelmatig op de boerderij meewerkt.

Bodemzicht learning place

If you would like to subscribe to one of our courses, send an email to info@bodemzicht.nl with the course title in the subject line and your own name, email address and number of places you would like to reserve in the email. Unfortunately, we cannot offer accommodation at Bodemzicht due to the lack of infrastructure and our 'forbidden camping' zoning plan.

Living in the Anthropocene means dealing with existential challenges such as climate change, biodiversity loss and social injustice. In response to this, sustainable solutions are often sought. But lots of these solutions are mainly about reducing a negative impact or tend to have a short-term focus. Are there ways to make a positive impact in the long term as human beings? What values and ethics are necessary so that social, ecological and economic benefits can mutually reinforce each other? How do we co-create a world in which (exploited) landscapes, ecosystems and communities can flourish together? In other words, how do we realise a regenerative society?

The Bodemzicht learning place concerns itself with the question “how do we build a regenerative society?” Farmers, citizens, policy makers, organisations, artists and students are invited to think and work together on this question. There is a special programme for starting regenerative farmers: from people with a general interest in regenerative agriculture to starting professionals. The learning place covers fundamental ecological insights: from the holistic management at Bodemzicht to new world views befitting the Anthropocene. In all cases, theory and practice meet. We need radical interdisciplinarity, courage and diversity to work towards a regenerative society. Are you building with us?

Courses

Is regenerative farming for me? (short course)

Duration:	2 days from 10 am tot 5 pm
Price:	350 euro per person, no btw (including coffee, tea and lunch)
For:	People with a general interest in regenerative agriculture, max. 20 participants
Given by:	Ricardo Cano Mateo and Anne van Leeuwen
Language:	English
Location:	Bodemzicht at the estate of Grootstal, right next to the city of Nijmegen
Date 1st course:	21 and 22 May 2022
Date 2th course:	5 and 6 November 2022

This course is for people with a general interest in regenerative agriculture. The course covers the principles of regenerative agriculture and gives an introduction to the Anthropocene, holistic context, land and permaculture design, holistic management and possible regenerative business lines. Ricardo and Anne will share their own experiences and there is lots of room for questions.

How to start a regenerative farm? (long course)

Duration:	10 days from 10 am tot 5 pm
Price:	1450 euro per person, no btw (including coffee, tea and lunch)
For:	Regenerative starters / startups, max. 20 participants
Given by:	Ricardo Cano Mateo and Anne van Leeuwen
Language:	English
Location:	Bodemzicht at the estate of Grootstal, right next to the city of Nijmegen
Date 1st course:	5 and 6 February, 12 and 13 February, 19 and 20 February – 2 week holistic context break – 12 and 13 March, 19 and 20 March 2022 (note > these dates are still subject to change)
Date 2th course:	3 and 4 September, 10 and 11 September, 17 and 18 September - 1 week holistic context break – 01 and 02 October, 08 and 09 October 2022 (note > these dates are still subject to change)

This course covers all important (business) aspects of regenerative farming and focuses at possibilities for starting a regenerative farm. The course starts with an introduction to the Anthropocene and a farm tour at Bodemzicht. In the second session you are introduced to writing your holistic context, which is pivotal for a befitting business plan. To start a regenerative farm means to find out what resonates with your own values and statement of purpose. Hence a core part of the course is dedicated to answering two personal questions: 'What kind of life do you want to lead?' and "In what kind of world do you want to live?" Your holistic context gives you a framework to take the right (business)decisions. In the third and fourth session we will look at land and design questions: how do ecosystems work and how can permaculture help in designing a regenerative farm? Specific design insights from Bodemzicht are shared. In the fifth session we focus on holistic management and lean management as regenerative tools for taking proper business decision. Then we explore possible regenerative business lines, as the no-dig market garden, chickens, trees, pigs, fruit and other options, whilst looking at the necessary infrastructure. Session eight is all about market and financial planning. You learn the basics of making a decent budget for yourself and potential investors. In session 9 we

will share the outline of our Bodemzicht business plan and participants share their holistic context and possible outlines of business plans. If possible, personal advice is given about access to land and financing.

We envision that a long course (mostly inside and theoretical) in combination with an apprenticeship at a regenerative farm (mostly outside and practical) gives you the foundation to write your own regenerative business plan and to start your own regenerative enterprise.

Regenerative apprenticeship (apprenticeship)

Duration:	A full season: from the 1st of April until the first of December 2022, 3 days a week (you can take two weeks off, but not in June, Juli or August)
Price:	For free
For:	Regenerative farmers who seriously consider to farm in the short term, max. 4 people
Given by:	Ricardo Cano Mateo
Language:	English
Location:	Bodemzicht at the estate of Grootstal, right next to the city of Nijmegen

With the Bodemzicht apprenticeship you work a whole season all-round at the farm to experience intensively what it means to farm regeneratively. During the apprenticeship we provide you with in-depth feedback on your own holistic context and / or business plan. There is the opportunity to ask everything that comes to mind while working. The apprenticeship is only for people who intend to start a regenerative farm in the short term. Admission is by interview. In case of too many applications, starters who have previously followed the long course "how to start a regenerative farm?" at Bodemzicht have priority. Apprenticeships should take care of their own accommodation, clothing, etc. Please register on time: there are only 3-4 positions available per year.

No-dig market garden course (short course)

Duration:	2 days from 10 am tot 5 pm
Price:	350 euro per person, no btw (including coffee, tea and lunch)
For:	Professional gardeners and serious amateurs, max. 20 participants
Given by:	Ricardo Cano Mateo and Anne van Leeuwen
Language:	English
Location:	Bodemzicht at the estate of Grootstal, right next to the city of Nijmegen
Date 1st course:	28 and 29 May 2022
Date 2th course:	29 and 30 October 2022

During the no-dig market garden course, you learn how to optimally grow vegetables and herbs without ploughing or hoeing. Learn the basic principles of no-dig and experience how to grow intensively, and save a lot of time in the process, with this climate positive and biodiversity friendly cultivation method (applicable to all kinds of soil). With special attention for no-dig market garden planning, compost and of course no-dig in practice. You will also learn how to start a no-dig garden. Part of this course is given outside in the no-dig market garden of Bodemzicht.

Personal advice (consultancy)

Duration:	3 hours (1 hour of preparation and 2 hours of consultancy)
Price:	350 euro per project, no btw
For:	People that would like to have personal feedback on their regenerative plans
Given by:	Ricardo Cano Mateo and Anne van Leeuwen
Language:	English
Location:	Bodemzicht at the estate of Grootstal, right next to the city of Nijmegen. A visit to another location might also be possible for an additional charge.

Would you like to know more about regeneration and how you can apply it in your own context? Or are you wondering how your organization can work regeneratively? Or do you just want some garden advice or information on how to graze holistically with livestock? Or maybe you need help designing a farm, garden or edible landscape? Then it is possible to get a concrete answer and/or design in a conversation with Ricardo and Anne. We would like to receive your question and additional information in advance and then we will start working together on your question at Bodemzicht.

Teachers

Ricardo Cano Mateo

Ricardo (1985) is Spanish ecosystem designer with a great passion for all living things. All his life he has been interested in wildlife, biodiversity and natural history. After studying amphibians and ecosystems for years, he came to realise that nature conservation requires a sustainable redesigning of our human habitat. He believes we need a shift in our cultural paradigm, so we no longer see ourselves as separated from life, but as part of it.

Ricardo studied biology in Spain and spent countless hours observing nature. After his studies he worked as a nature guide in the rainforests of Central America. Because he was also interested in urban gardening, Ricardo started to propagate green roofs and maintain vertical gardens in the Netherlands. During these years he became interested in regenerative agriculture and started to study it intensely. Ricardo worked as one of the first pioneers for the Ecosystem Restoration Camps in Spain. From 2018 he wrote, together with his partner Anne, the regenerative business plan of Bodemzicht. In 2019 he did an internship at Ridgedale Permaculture Farm with Richard Perkins in Sweden. As a climate farmer for life, Ricardo is responsible for the design, planning and production of Bodemzicht, but he also teaches farm practice and theory.

Anne van Leeuwen

As a miller's daughter Anne (1987) grew up in the Dutch polder. From a young age she had a particular interest in nature, art and science. At university the exam committee dissuaded her to study both art and biology. From that moment, she became very motivated to fundamentally integrate nature and culture.

Anne graduated cum laude in art history at the Universiteit van Amsterdam, Philosophy of Art at the University of Kent and Cultural Analysis at the University of Amsterdam. She studied an extra year of biology at the University of Antwerp. From 2013 she worked at ARTIS as a curator of the newly developed Groote Museum about the relation between man and nature in the Anthropocene. Later she worked as a project coordinator education at ARTIS. She is a co-founder of the Embassy of the North Sea since 2018. Together with artists, scientists and policy makers, the Embassy works on a politics in which plants, animals, microbes and things can also fully partake. At Bodemzicht Anne coordinates the learning place, residency and collaborations with other organisations, although she also works at the farm on a regular basis.

